

II. Sprawozdanie częściowe z realizacji Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025 (dotyczy roku 2022).

Podstawa prawna: Uchwała Nr XXXVIII/536/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 listopada 2021 r. w sprawie Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025.

Załącznik nr 2
do uchwały Nr 13/513/23
Zarządu Województwa Kujawsko-
Pomorskiego z dnia 29 marca 2023 r.

Sprawozdanie częściowe

**z realizacji Wieloletniego programu współpracy
samorządu województwa kujawsko-pomorskiego
z organizacjami pozarządowymi
na lata 2021-2025**

(dotyczy roku 2022)

Wprowadzenie

Efektywne współdziałanie samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi odbywa się w oparciu o obustronne zaufanie, wzajemną odpowiedzialność oraz wspólnie formułowane i aktualizowane na bieżąco cele.

Wysokie kompetencje organizacji i urzędu oraz ciągła praca nad ich rozwojem, umożliwiają prowadzenie rzetelnych i transparentnych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu kujawsko-pomorskiego.¹

Głównym celem *Wieloletniego programu* jest ugruntowanie pozycji i wzmacnianie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w województwie kujawsko-pomorskim. Cel główny jest realizowany poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- 1) zwiększenie wpływu sektora pozarządowego i społeczności lokalnych na kreowanie i realizację polityk publicznych;
- 2) podnoszenie efektywności działań urzędu i organizacji w zakresie realizacji zadań publicznych;
- 3) wzmacnianie relacji i partnerskiego modelu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi.

Do każdego celu szczegółowego zostały przypisane konkretne działania wraz z podaniem wskaźnika realizacji celu, wielkości wskaźnika realizacji celu na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz źródło danych.

Za prace związane z monitoringiem i ewaluacją *Wieloletniego programu* odpowiedzialne jest Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w Departamencie Spraw Społecznych i Zdrowia, które ściśle współpracuje w tym zakresie z Sejmikiem Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Monitoring *Wieloletniego programu* jest prowadzony systematycznie i raportowany po zakończeniu każdego roku kalendarzowego.

¹ Wieloletni program współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025 (wizja współpracy).

1. Realizacja celów szczegółowych ²

Tab. 1.1 Działania

1. zwiększenie wpływu sektora pozarządowego i społeczności lokalnych na kreowanie i realizację polityk publicznych

L.p.	Nazwa działania	Wskaźnik	Wartość docelowa	Wartość wskaźnika
1	Warsztaty i szkolenia dla organizacji zwiększające aktywność NGO w procesie tworzenia prawa miejscowego o charakterze wojewódzkim (organizowane przez urząd, organizacje pozarządowe, współorganizowane)	Liczba warsztatów	1/rok	1
2	Zwiększenie liczby zadań o charakterze wieloletnim	Wzrost liczby konkursów wieloletnich	1/rok, Docelowo minimum ¼ konkursów	2

2. podnoszenie efektywności działań urzędu i organizacji w zakresie realizacji zadań publicznych

L.p.	Nazwa działania	Wskaźnik	Wartość docelowa	Wartość wskaźnika
1	Prowadzenie procesów konsultacyjnych dokumentów i planów działań	Liczba procesów	Średnio 5 w roku	10
2	Organizowanie wspólnych szkoleń, spotkań dla organizacji i urzędników	Liczba wydarzeń	2 w roku	8
3	Tworzenie międzysektorowych zespołów tematycznych	Zespół	5	7

3. wzmacnianie relacji i partnerskiego modelu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi

L.p.	Nazwa działania	Wskaźnik	Wartość docelowa	Wartość wskaźnika
1	Podnoszenie kompetencji organizacji poprzez szkolenia i warsztaty	Liczba wydarzeń	2 w roku	6
2	Wizyty przedstawicieli urzędu w organizacjach realizujących zlecone zadania	Wizyty	5	27

² Materiał wypracowany przez zespół opracowujący projekt *Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025*.

Tab. 1.2 **Ogólne dane statystyczne** ³

L.p.	Nazwa wskaźnika	Stan wyjściowy 2020 r.	2022 r.
1.	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych	7 285	7 766
2.	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	3,5	3,8 ⁴
4.	Liczba organizacji znajdujących się w bazie organizacji prowadzonej przez Urząd Marszałkowski	1705	1760
5.	Liczba organizacji posiadających status pożytku publicznego	370 ⁵	379
6.	Wysokość środków uzyskanych przez organizacje pożytku publicznego w ramach 1% podatku dochodowego.	38 523 346,25 ⁶	47 142 138,22 ⁷

Tab. 1.2a **Zlecanie zadań publicznych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w trybie konkursowym**

L.p.	Nazwa wskaźnika	Stan wyjściowy 2020 r.	2022 r.
1.	Liczba ogłoszonych konkursów	27	31
2.	Liczba złożonych ofert	825	866
3.	Liczba ofert poprawnych formalnie liczbowo oraz procentowo	411, tj. 49,82 %	703, tj. 81,12%
4.	Liczba projektów wybranych do realizacji a) w formie wsparcia b) w formie powierzenia	410 1	441 2
5.	Liczba zawartych umów, w tym umów wieloletnich	399 0	440 0
6.	Liczba zrealizowanych projektów	399	440
7.	Liczba podmiotów, które złożyły ofertę	772	788
8.	Liczba podmiotów, które uzyskały dofinansowanie	398	423
9.	Liczba podmiotów, które zrealizowały projekty	389	420
10.	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadania zlecane w trybie konkursowym	6 723 282,50 ⁸	6 929 861,00 ⁹

³ Wskaźniki statystyczne mają charakter pomocniczy. Nie służą bezpośrednio mierzeniu współpracy, jednak dają obraz aktywności obywatelskiej na terenie województwa.

⁴ Do obliczenia wskaźnika przyjęto liczbę ludności wg danych GUS na dzień 30.06.2022r., która wynosi 2 011 652 osób.

⁵ W liczbie tej znajduje się 8 organizacji mających zasięg ogólnopolski i posiadających oddziały na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

⁶ Wartość przekazana organizacjom pożytku publicznego w ramach 1% za rok 2019 r. w roku 2020.

⁷ Wartość przekazana organizacjom pożytku publicznego w ramach 1% za rok 2021 r. w roku 2022.

⁸ W tym 231 600,00 zł stanowią środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz 430 000,00 zł środki z budżetu Państwa .

⁹ W tym kwota 784 305,00 zł stanowi środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz 430 000,00 zł stanowią środki z Budżetu Państwa.

11.	Wysokość środków finansowych wykorzystanych na zadania zlecone w trybie konkursowym	6 441 107,45 ¹⁰	6 915 366,20 ¹¹
-----	---	----------------------------	----------------------------

Tab. 1.2b Zlecenie zadań publicznych na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert

L.p.	Nazwa wskaźnika	Stan wyjściowy 2020 r.	2022 r.
1.	Liczba zadań priorytetowych (obszarów pożytku publicznego), w których zarezerwowano środki na zlecenie zadań z pominięciem otwartego konkursu ofert	7	3
2.	Liczba ofert złożonych w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert	117	50
3.	Liczba projektów wybranych do realizacji	53	21
4.	Liczba zawartych umów	53	21
5.	Liczba zrealizowanych projektów	52	21
6.	Liczba podmiotów, które złożyły ofertę w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert	109	46
7.	Liczba podmiotów, które uzyskały dofinansowanie	53	21
8.	Liczba podmiotów, które zrealizowały projekty	52	21
9.	Wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadania zlecone w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert	354 956,00	141 500,00
10.	Wysokość środków finansowych wykorzystanych na zadania zlecone w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert	341 682,50	141 494,75

Tab. 1.3 Zlecenie zadań publicznych na podstawie innych przepisów niż ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

L.p.	Nazwa wskaźnika	Stan wyjściowy 2020 r.	2022 r.
1.	Liczba umów zawartych w innym trybie ustawowym przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	1 ¹²	1
2.	Wysokość środków finansowych przekazanych w innym trybie ustawowym organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	120 000,00	120 000,00

¹⁰ W tym kwota 231 600,00 zł stanowi środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz 430 000,00 zł stanowią środki z Budżetu Państwa.

¹¹ W tym kwota 784 305,00 zł stanowi środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych natomiast kwota 430 000,00 zł pochodzi z dotacji z budżetu państwa.

¹² Umowa podpisana z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym w oparciu o ustawę Prawo zamówień publicznych – zakup usług mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa na akwenach wodnych województwa kujawsko-pomorskiego.

Tab. 1.4 Finansowanie współpracy samorządu województwa z organizacjami pozarządowymi

L.p.	Nazwa wskaźnika	Stan wyjściowy 2020 r.	2022 r.
1.	Wysokość nakładów na współpracę z organizacjami pozarządowymi w budżecie województwa	7 054 656,70 ¹³	7 224 942,01 ¹⁴
2.	Wydatki na współpracę z organizacjami pozarządowymi na 1 mieszkańca województwa	3,41 zł ¹⁵	3,59 zł ¹⁶
3.	Wydatki na współpracę z organizacjami pozarządowymi jako % wydatków bieżących budżetu w danym roku	0,99%	0,84 %

¹³ Obejmuje: zlecenie zadań na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecenie zadań na podstawie innych przepisów niż ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadanie budżetowe pn. „Współpraca województwa z organizacjami pozarządowymi” (w tym dotacja z budżetu państwa i PFRON).

¹⁴ Obejmuje: zlecenie zadań na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecenie zadań na podstawie innych przepisów niż ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz wysokość środków finansowych przeznaczonych na zadanie budżetowe pn. „Współpraca województwa z organizacjami pozarządowymi” (w tym dotacja z budżetu państwa i PFRON).

¹⁵ Wg danych GUS na dzień 30.06.2020 r. stan ludności w województwie kujawsko-pomorskim wynosił 2 069 273 osób.

¹⁶ Do obliczenia wskaźnika przyjęto liczbę ludności wg danych GUS na dzień 30.06.2022 r., która wynosi 2 011 652 osób.

Podsumowanie

Niniejsze sprawozdanie częściowe obrazuje realizację *Wieloletniego programu* w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. Ocena stopnia realizacji celów szczegółowych polegała na monitoringu wskaźników i ich realizacji.

Zwiększenie wpływu sektora pozarządowego i społeczności lokalnych na kreowanie i realizację polityk publicznych

W ramach wyjazdowego posiedzenia Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego odbyło się całonocne szkolenie z zakresu funkcjonowania rad obejmujące tematyką również zakres tworzenia dokumentów o charakterze wojewódzkim. W szkoleniu brali udział przedstawiciele samorządu oraz sektora pozarządowego.

Podnoszenie efektywności działań urzędu i organizacji w zakresie realizacji zadań publicznych

Na podstawie uchwały Nr XV/310/15 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego, stosuje się określoną procedurę otwartych konsultacji. W ramach ww. działania w 2022 r. prowadzono procesy konsultacyjne następujących dokumentów i planów działań: projektu „*Kujawsko-Pomorskiego programu wspierania rodziny na lata 2023-2028 Rodzina jest najważniejsza*”, projektu „*Programu współpracy Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2022*”, projektu „*Wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2022-2025*” projektu „*Strategii budowy i promocji produktów turystycznych Województwa Kujawsko-Pomorskiego*”, projektu „*Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2030 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko Programu ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2022-2030*”. Prowadzono również konsultacje uchwał dotyczących obszarów chronionego krajobrazu i parków krajobrazowych i uchwały dotyczącej programów z zakresu edukacji (oraz „*Humanieści na start!*” na rok szkolny 2022/2023). Konsultacjom z organizacjami pozarządowymi poddano w 2022 roku także projekt uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sprawie określania planu działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszony PM_{2,5}.

W dniu 30 maja 2022 roku zorganizowano i przeprowadzono panel tematyczny poświęcony ekonomii społecznej pt. „*Uchodźstwo wyzwaniem dla ekonomii społecznej*” w ramach XXIX Forum Gospodarczego w Toruniu (Welconomy Forum).

W dniu 11 października 2022 r., podczas Międzynarodowego Forum Ekonomii Społecznej, odbyła się giełda kooperacyjna z udziałem podmiotów ekonomii społecznej partnerskiego regionu Veneto (Włochy) oraz podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych, z województwa kujawsko-pomorskiego.

Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych było realizowane poprzez propagowanie idei współpracy wśród przedstawicieli trzeciego sektora, na które złożyły się 3 spotkania Sejmiku Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz 5 spotkań Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W czerwcu i w listopadzie 2022 zorganizowano dwa 2-dniowe wyjazdowe spotkania robocze Rady Działalności Pożytku Publicznego, których tematyką były m.in. kwestie dotyczące tzw. mechanizmu 0,25% ze środków EFS+. Rada postanowiła zarekomendować Zarządowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego przeznaczenie 0,25% środków EFS+ na budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego w województwie kujawsko-pomorskim, ze środków programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027, niezależnie od przeznaczenia 0,1% środków na wzmocnienie partnerów społecznych. Rada obradowała również nad projektem dokumentu rządowego, tj. programem wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, pod nazwą „Rządowy Program Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na lata 2022-2033”.

W 2022 r. zorganizowano i przeprowadzono XV edycję Konkursu o Nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego na najlepsze inicjatywy społeczne realizowane przez organizacje pozarządowe pn. „Rodzynki z pozarządówki” w którym nagrodzono 8 organizacji. Uroczystość wręczenia nagród w konkursie odbyła się w Teatrze Muzycznym w Toruniu.

W listopadzie 2022 r. odbyła się XVI edycja Nagród dla osób wyróżniających się w działalności pomocy społecznej na rzecz mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego „Stalowy Anioł”. Jest to zadanie, które promuje najciekawsze i najbardziej wartościowe inicjatywy w działalności pomocy społecznej na rzecz mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. Przekazano 6 nagród indywidualnych i 3 nagrody zespołowe dla osób, które w sposób szczególny wyróżniły się w działalności z zakresu pomocy społecznej realizowanej poprzez zaangażowanie w działania na rzecz mieszkańców województwa kujawsko – pomorskiego. Nagrodzeni i wyróżnieni są członkami organizacji pozarządowych lub działają na rzecz trzeciego sektora.

W roku 2022 prace podjęły trzy międzysektorowe zespoły tematyczne. Pierwszy zespół zajmował się tworzeniem „Kujawsko-Pomorskiego programu wspierania rodziny na lata 2023-2028 Rodzina jest najważniejsza”, drugi zespół pracował nad zagadnieniami związanymi z programowaniem przyszłej perspektywy finansowej na lata 2021-2027 w tym 0,25% środków EFS+ na budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego w

województwie kujawsko-pomorskim, ze środków programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027. Kolejny zespół zajmował się tworzeniem „Strategii budowy i promocji produktów turystycznych Województwa Kujawsko-Pomorskiego”. W trybie ciągłym działają również zespoły międzysektorowe w postaci Wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, Sejmiku Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Komitetu Monitorującego RPO WK-P 2014-2020 oraz Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej.

Wzmacnianie relacji i partnerskiego modelu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi

W ramach otwartego konkursu ofert nr 24/2022 na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w 2022 roku dotyczących działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w art. 4 ust. 1 pkt 1-33 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie pod nazwą „Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Obywatelskich - Pro NGO”, W ramach działania przeprowadzono szereg szkoleń, spotkań informacyjnych oraz 87 godzin doradztwa dla przedstawicieli organizacji pozarządowych z województwa kujawsko-pomorskiego.

W ramach konkursu zrealizowano:

3 szkolenia (18 godzin) w zakresie:

- pisania projektów,
- przygotowywania diagnozy problemu, formułowania projektowych celów i rezultatów oraz planowania budżetu,
- pisania wniosków o dofinansowanie swoich działalności statutowych,

Wszystkie szkolenia zostały przeprowadzone w formie stacjonarnej, w Toruniu oraz Kowalewie Pomorskim.

2 spotkania dotyczące obsługi systemu Witkac, podczas których omówiono następujące zagadnienia:

- podstawowe zasady składania ofert w ramach konkursów dla organizacji pozarządowych,
- przygotowywanie oferty w Generatorze Witkac (zakładanie konta, dodawanie oferty i wypełnianie wniosku, udostępnianie oferty innemu użytkownikowi, dodawanie załączników, składanie oferty),
- oferta realizacji zadania publicznego – jak wypełnić poszczególne pola wniosku (syntetyczny opis zadania, plan i harmonogram działań, opis zakładanych rezultatów realizacji zadania publicznego, charakterystyka oferenta, kalkulacja przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego).

Konsultacje doradcze:

- przeprowadzonych zostało łącznie 87 godzin doradztwa. Konsultacje miały charakter wcześniej umówionych spotkań, z czego część z nich zrealizowano przy wykorzystaniu narzędzi teleinformatycznych. Doradztwo zrealizowano w terminie od 1.06.2022 do 31.12.2021. Konsultacje obejmowały tematy związane z doradztwem (m.in. księgowym, finansowym, marketingowym, prawnym), RODO, planowaniem strategicznym, źródłami finansowania NGO, konsultacją projektów. Tematyka doradztwa była dostosowana do potrzeb interesariuszy – działanie poprzedzono przeprowadzeniem ogólnodostępnej ankiety online w celu zdiagnozowania potrzeb doradczych NGO.

Ogółem w cyklu szkoleniowo-doradczym „Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Obywatelskich - Pro NGO” udział wzięło 114 beneficjentów zadania w poszczególnych szkoleniach, konsultacjach i poradnictwie z wykorzystaniem form stacjonarnych i zdalnych.

W październiku 2022 r. odbyło się XXII Forum Organizacji Pozarządowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Podczas konferencji oprócz części oficjalnej przeprowadzono moderowane warsztaty w obszarach współpracy międzynarodowej oraz ustawy o dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami itp. Forum było także miejscem spotkania przedstawicieli organizacji pozarządowych, okazją do wymiany doświadczeń, omówienia aktualnych problemów kujawsko-pomorskiego sektora pozarządowego oraz skorzystania z wiedzy i doświadczeń zaproszonych gości. W konferencji uczestniczyło ponad 100 osób reprezentujących tak organizacje pozarządowe jak i przedstawicieli samorządu województwa.

W ramach inicjowania współpracy jednostek samorządu terytorialnego i podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych należących do sektora ekonomii społecznej zorganizowano trzy warsztaty dla kadry jednostek samorządu terytorialnego (JST), PES i OWES z zakresu społecznych zamówień publicznych, rozwiązań pozwalających uwzględniać aspekty społeczne w nowym Prawie zamówień publicznych, sposobów wykorzystania społecznych zamówień jako instrumentu wspierającego rozwój ekonomii społecznej oraz możliwości zastosowania społecznych zamówień publicznych do rozwoju ekonomii społecznej. W warsztatach, które odbyły się w Bydgoszczy, Toruniu oraz we Włocławku, wzięło udział w sumie 75 osób, w tym gronie byli m.in. przedstawiciele organizacji pozarządowych.

W ramach wizyt przedstawicieli urzędu w siedzibach organizacji pozarządowych odbyło się szereg wizytacji podczas realizacji konkursu pn. „Rodzynki z pozarządówki”, prowadzony był także monitoring realizacji zadań publicznych w obszarze kultury, turystyki oraz sportu.

W ramach współpracy pozafinansowej inicjowano również wspólne spotkania a pracownicy biura współpracy z organizacjami pozarządowymi angażowali swoją wiedzę i doświadczenie w pracy w zespołach kapitułach i innych międzysektorowych gremiach.

Nadmienić należy, że realizowano także inne formy współpracy pozafinansowej tj: udzielano organizacjom pozarządowym wszelkiego rodzaju wsparcia w postaci m.in. pomocy przy organizacji przedsięwzięć, rekrutacji uczestników oraz przekazywaniu informacji poprzez różnego rodzaju dostępne kanały informacyjne, którymi dysponuje biuro.